در صورتی که نیاز به **مشاوره و پرسمان حقوقی رایگان** در خصوص موضوعات مرتبط با **چک بی‌محل**، اجرای چک، شکایت کیفری و یا مسائل مالی و بانکی دارید، می‌توانید از طریق فرم ارتباطی این صفحه، موضوع خود را با تیم متخصص حقوقی ما در میان بگذارید.
پاسخ‌های ارائه‌شده توسط وکلای مجرب و مطابق با **قانون صدور چک مصوب 1355** و **آیین‌نامه‌های اجرایی** مربوطه خواهد بود و به‌عنوان یک راهنمای حقوقی اولیه در اختیار شما قرار می‌گیرد.

در صورت تمایل، پرسش و پاسخ شما (بدون افشای اطلاعات شخصی) در انتهای این صفحه به‌عنوان نمونه موارد حقوقی منتشر خواهد شد تا به دیگر هموطنان نیز کمک کند.

توجه مهم: جهت دریافت پاسخ، حتماً **آدرس ایمیل و شماره تماس معتبر** خود را به‌درستی وارد نمایید. عدم ورود صحیح اطلاعات تماس، امکان پیگیری و ارتباط با شما را با مشکل مواجه می‌سازد.

⚖ مواد قانونی مرتبط با چک و عواقب صدور چک بی‌محل

بر اساس **قانون صدور چک مصوب 1355** (منشور شده در تاریخ 16 تیر 1355)، چک به‌عنوان یک سند تجاری و لازم‌الاجرا در نظام حقوقی ایران شناخته می‌شود و صدور چک بی‌محل یا بدون وجه عواقب کیفری و مدنی جدی به دنبال دارد.

ماده 1 قانون صدور چک:

چک‌های صادرشده به نام بانک‌های داخلی یا شعب آنها در خارج از کشور، در حکم **اسناد لازم‌الاجرا** هستند. در صورت برگشت چک به هر علت (از جمله عدم وجود وجه)، دارنده چک می‌تواند با ارائه عین چک و گواهی عدم پرداخت صادرشده از بانک، نسبت به **اجرای وجه چک** اقدام کند.

ماده 2 قانون صدور چک:

صادرکننده چک موظف است در تاریخ سررسید، مبلغ معادل چک را در حساب خود داشته باشد. هرگونه خروج وجه از حساب پس از صدور چک یا صدور دستور عدم پرداخت، **موجب بی‌محل شدن چک** و وقوع تخلف قانونی می‌شود.

ماده 6 قانون صدور چک:

هر شخصی که منجر به بی‌محل شدن چک شود، به **حبس از 6 ماه تا 2 سال** و **پرداخت جریمه نقدی معادل یک چهارم مبلغ چک** محکوم خواهد شد.

ماده 10 قانون صدور چک:

حق شکایت کیفری دارنده چک تنها تا **شش ماه از تاریخ صدور چک** محفوظ است. چنانچه دارنده چک ظرف این مدت به بانک مراجعه نکند یا شکایت ننماید، **حق شکایت کیفری از وی سلب خواهد شد**.

ماده 15 قانون صدور چک:

تمامی شکایات و دعاوی مرتبط با چک، **فوری و خارج از نوبت** رسیدگی می‌شوند تا از تأخیر در عدالت جلوگیری گردد.

 نمونه مسائل حقوقی واقعی و راه‌حل‌های قانونی

نمونه ۱: چک بی‌محل به مبلغ ۳۰۰ میلیون تومان

شرح پرونده: تاجری به یکی از تأمین‌کنندگان خود چکی به مبلغ ۳۰۰ میلیون تومان صادر کرد. در تاریخ سررسید، چک به دلیل کسر موجودی بی‌محل شد. تأمین‌کننده پس از دریافت گواهی عدم پرداخت، شکایت کیفری داد.

راه‌حل حقوقی:
با استناد به **ماده ۶ قانون چک**، صادرکننده چک علاوه بر وصول وجه از طریق اجراییه، به **حبس ۱ ساله** و **پرداخت جریمه ۷۵ میلیون تومانی** محکوم شد. همچنین، متعهد به پرداخت **خسارت تأخیر تأدیه** به نرخ ۱۲٪ سالانه از تاریخ سررسید تا تاریخ پرداخت شد.

نمونه ۲: انتقال چک پس از برگشت

شرح پرونده: شخصی چک بی‌محلی را از یکی از طرفین دریافت کرد و آن را به شخص ثالث منتقل کرد. طرف

ثالث می‌خواست نسبت به شکایت کیفری اقدام کند.

راه‌حل حقوقی:
بر اساس **ماده ۱۰ قانون چک**، تنها **اولین دارنده‌ای که چک را به بانک ارائه داده**، حق شکایت کیفری دارد. بنابراین، طرف ثالث **حق شکایت ندارد**، مگر اینکه انتقال به صورت **انتقال قهری** (مثلاً در قالب بدهی) باشد. در این حالت، می‌تواند از طریق **دعوای مدنی مطالبه بدهی** اقدام کند.

نمونه ۳: دستور عدم پرداخت به بانک با ادعای سرقت چک

شرح پرونده: صادرکننده چک به بانک دستور عدم پرداخت داد و ادعا کرد چک مفقود شده است. دارنده چک ادعای کلاهبرداری را مطرح کرد.

راه‌حل حقوقی:
اگر ادعا مبنی بر سرقت یا مفقودی چک **ثابت نشود**، طبق **ماده ۱۳ قانون چک**، دستوردهنده علاوه بر جریمه نقدی، به **پرداخت یک چهارم مبلغ چک به عنوان خسارت معنوی** و **خسارت تأخیر تأدیه** محکوم خواهد شد. لذا، ارائه مدارک قانع‌کننده (مانند گزارش پلیس) ضروری است.

نکات مهم حقوقی در خصوص چک

- **چک بدون وجه = جرم کیفری:** صدور چک بدون وجه عمدی، جرم شناخته می‌شود و مستلزم مجازات حبس و جریمه است.
- **مهلت شکایت کیفری فقط ۶ ماه است:** دارنده چک باید حداکثر تا ۶ ماه پس از صدور چک، شکایت کند.
- **اولین دارنده چک حق شکایت دارد:** انتقال چک پس از برگشت، حق شکایت کیفری را به انتقال‌دهنده منتقل نمی‌کند.
- **چک سفید امضا شده مشمول قانون نیست:** اگر چک بدون تاریخ و مبلغ امضا شود، شرایط قانون چک را ندارد.
- **تضمین پرداخت وجه چک توسط بانک ممنوع است:** هیچ بانکی نمی‌تواند ضمانت پرداخت چک را

بپذیرد.

❓ سوالات متداول (FAQ)

۱. آیا چک بی‌محل قابل تسویه صلح است؟

بله. طبق **ماده ۱۱ قانون چک**، در صورت پرداخت وجه چک و خسارت تأخیر تأدیه قبل از صدور حکم قطعی، تعقیب کیفری موقوف می‌شود.

۲. اگر چک به نام شخص حقوقی صادر شده باشد چه اتفاقی می‌افتد؟

در این حالت، **امضای چک و صاحب حساب به صورت تضامنی مسئول** هستند. چنانچه چک توسط نماینده شرکت صادر شده باشد، هر دو شخص حقیقی و حقوقی می‌توانند مورد تعقیب قرار گیرند.

۳. آیا بانک موظف است از پرداخت چک جلوگیری کند؟

بانک تنها در موارد خاص (مانند دستور عدم پرداخت با ارائه مدرک، یا بسته شدن حساب) می‌تواند از پرداخت خودداری کند. در غیر این صورت، بانک موظف به پرداخت وجه چک است.

۴. چگونه می‌توان وجه چک بی‌محل را وصول کرد؟

ارائه چک به بانک و دریافت گواهی عدم پرداخت
اقدام به **اجرا اسناد لازم‌الاجرا**
در صورت عدم وصول، **ثبت شکایت کیفری** در دادسرا

۵. آیا چک صادرشده به نام حامل قابل انتقال است؟

بله. چک‌های در وجه حامل، بدون نیاز به ظهرنویسی قابل انتقال هستند و دارنده فعلی حق مطالبه را دارد.